

Ἡ νέα διοίκηση τοῦ Δήμου μας ἔχει πρωταρχική ἐπιλογή τῆς τήν πολιτιστική καί πνευματική ἀνάπτυξη τῆς πόλης μας.

Συνέντευξη τοῦ Δήμαρχου κ. Θ. Μαναθῆ

Τό ρόλο τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης, τῆς ἀρχαιολογίας — ὡς ἐπιστήμης καί ὑπηρεσίας — καί τῆς σχέσης μεταξύ τους μέ σκοπό τήν πολιτιστική ἀνάπτυξη ἐκθέτει στή συνέντευξή του ὁ κ. Μαναθῆς, Δήμαρχος Θεσσαλονίκης.

Πῶς βλέπετε τή σχέση πολιτιστικῆς καί διοικητικῆς ἀποκέντρωσης;

Ἡ σχέση πολιτιστικῆς καί διοικητικῆς ἀποκέντρωσης προκύπτει ἀπό τό γεγονός ὅτι καί οἱ δύο εἶναι μέρη μιᾶς γενικότερης ἔννοιας, τῆς ἀποκέντρωσης. Ἐπομένως εἶναι ἀλληλένδετες. Βέβαια εἶναι σαφές ὅτι ἡ διοικητική ἀποκέντρωση εἶναι εὐρύτερη ἀπό τήν πολιτιστική ὡς ἔννοια καί ὡς στόχος.

Ἡ διοικητική συνίσταται στή μεταφορά ἀρμοδιοτήτων στήν περιφέρεια, στήν ἐπαρχία. Καί ὡς τέτοια ἀποτελεῖ προϋπόθεση γιά κάθε ἄλλου εἶδους ἀποκέντρωση καί τοπική δραστηριότητα καί ἐκδήλωση. Ἡ πολιτιστική ἀποκέντρωση, ἐπομένως, προϋποθέτει τή διοικητική καί στοχεύει στήν ἀνάπτυξη τοῦ πνευματικοῦ καί ἠθικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ στήν κάθε περιφέρεια. Καί ἀκόμη στήν ἀξιοποίηση τοῦ πνευματικοῦ καί καλλιτεχνικοῦ δυναμικοῦ τῆς. Μέ ἄλλα λόγια στήν ἀνύψωση τῆς ποιότητας ζωῆς στίς περιφέρειες καί ἐπαρχίες τῆς χώρας.

Ποιάς πιστεύετε ὅτι εἶναι ὁ ρόλος τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης στήν πολιτιστική ἀνάπτυξη τῆς πόλης;

Ἀπό τή σχέση αὐτή μεταξύ διοικητικῆς καί πολιτιστικῆς ἀποκέντρωσης, προκύπτει ἀναμφισβήτητα ὅτι οἱ ἀρμοδιότητες γιά τήν πολιτιστική ἀνάπτυξη τῆς χώρας δέν ἐπιτρέπεται νά

εἶναι συγκεντρωμένες στήν πρωτεύουσα καί ἐκεῖ νά γίνονται, σχεδόν ἀποκλειστικά, ὅλες οἱ πολιτιστικές ἐκδηλώσεις. Μέ ἀποτέλεσμα τήν τεράστια διαφορά πολιτιστικῆς δραστηριότητας καί ἀνάπτυξης μεταξύ πρωτεύουσας καί ἐπαρχίας. Καί τήν ἀναγκαστική συγκέντρωση τοῦ πνευματικοῦ καί καλλιτεχνικοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας στό κέντρο. Ἡ ἀκόμη χειρότερο, τόν ἐκπατρισμό του στήν ἄλλοδαπή. Τό δυναμικό αὐτό θά παραμείνει στήν ἐπαρχία μόνο ὅταν τοῦ δοθοῦν οἱ εὐκαιρίες ἀνάπτυξης καί δράσης σ' αὐτήν. Μέ συνέπεια τῆ γενικότερη πολιτιστική ἀνάπτυξη καί πρόοδο τῆς ἐπαρχίας.

Ἀπό ὅλα αὐτά καταφαίνεται ὅτι οἱ πολιτιστικές ἀρμοδιότητες — καί φυσικά καί οἱ σχετικοί οικονομικοί πόροι — πρέπει νά ἀποκεντρωθοῦν ἀπό τό κέντρο πρὸς τήν ἐπαρχία καί νά ἀνατεθοῦν στήν Τοπική Αὐτοδιοίκηση.

Τό Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ πρέπει νά περιορισθεῖ σέ ἕνα κατευθυντήριο ἐπιτελικό καί συντονιστικό ρόλο. **Καί οἱ Δήμοι καί οἱ Κοινότητες, σέ συνεργασία μέ τούς πολιτιστικούς τοπικούς φορεῖς, νά ἀναπτύξουν αὐτόδυναμη καί ἀνεξάρτητη δραστηριότητα.** Ἔτσι θά ἐπιτευχθεῖ ἡ πολιτιστική μας ἀνάπτυξη, ἡ ἀνύψωση τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ μας, ἡ διατήρηση καί ἐξέλιξη τῆς τοπικῆς παράδοσής μας καί τελικά τῆς ἔθνικῆς ταυτότητάς μας.

Ποιά ἡ σχέση σας, ὡς τοπική αὐτοδιοίκηση, μέ τήν ἀρχαιολογική ὑπηρεσία;

Κάτω ἀπό τό πρίσμα αὐτό τῶν πολιτιστικῶν ἀρμοδιοτήτων τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης, γίνεται φανερή ἡ ἀνάγκη τῆς συνεργασίας τῆς μέ τήν ἀρχαιολογική ὑπηρεσία. Πού καί αὐτή πρέπει νά ἀποκεντρωθεῖ καί νά λειτουργήσῃ αὐτοδύναμη ὥστε νά ἀποτελεῖ ἕνα εὐέλικτο τοπικό πολιτιστικό φορέα γιά νά μπορεῖ νά συνεργάζεται ἀποτελεσματικά μέ τήν Τοπική Αὐτοδιοίκηση, χωρίς καθημερινή ἀνάγκη παρέμβασης τοῦ Κέντρου καί στά πύθ λειπομερειακά ἀκόμη ζητήματα, ὅπως γίνεται σήμερα, μέ ἀποτέλεσμα τήν καθυστέρηση καί ἀναστολή κάθε σχετικῆς προσπάθειας. Παράδειγμα ἡ μὴ ἀποκατάσταση μέχρι σήμερα ἀπό τούς σεισμούς τοῦ 1978 τῶν θαυμάτων μνημείων τῆς Θεσσαλονίκης, πού ἐξακολουθοῦν νά ἐμφανίζουν ὄψη γιαιοῦ καί κινδυνεύουν νά καταρρεῦσουν ἢ τό λιγότερο νά ὑποστοῦν ἀνεπανόρθωτες θλάβες. Ἄν ὑπῆρχε αὐτοτελής καί αὐτοδύναμη συνεργασία Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης καί Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας, ὅλα αὐτά τὰ προβλήματα θά ἔχιν ἐπιλυθεῖ προπολλού.

Σέ τί νομίζετε καί πῶς, ὅτι μπορεῖ νά συμβάλει ἡ ἀρχαιολογία (σάν ἐπιστήμη καί σάν ἀρχαιολογικό ἀντικείμενο) στήν πολιτιστική ἀνάπτυξη τῆς Θεσσαλονίκης;

Ἡ Ἀρχαιολογία, ὡς ἐπιστήμη, ὡς ἀρχαιολογικὸ ἀντικείμενο καὶ ὡς ὑπηρεσία, μπορεῖ νὰ συμβάλει ἐξαιρετικὰ στὴν πολιτιστικὴ ποιοτικὴ ἀνάπτυξή τῆς Θεσσαλονίκης. Διότι ἡ πόλη μας εἶναι ἓνα ὁλόκληρο βυζαντινὸ ἀρχαιολογικὸ μουσεῖο — τὸ δεύτερο τοῦ κόσμου μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολη, ἐάν δὲν ἀπατώμαι — τὴ σημάδια τοῦ ὁποίου μπορεῖ νὰ ἀξιοποιήσει καὶ προβάλλει γιὰ τὴν πολιτιστικὴ ἀνάπτυξή τῆς πόλης μας ἡ Ἀρχαιολογία, γενικὰ, καὶ οἱ ἀρχαιολογικὲς ὑπηρεσίες τῆς εἰδικότερα. Μὲ τὴν ἀποκατάσταση καὶ ἀξιοποίηση τῶν πολλῶν μνημείων, μὲ τὴν ὀργάνωση σχετικῶν διεθνῶν συνεδρίων κλπ. Ἀλήθεια, εἶναι περίεργο γιὰ τοὺς ἀνίδεους — καὶ πολὺ ἀνεξήγητο γιὰ τοὺς γνωρίζοντες τὸν τρόπο λειτουργίας τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους — πῶς μποροῦν νὰ γίνονται διεθνῆ βυζαντινολογικὰ συνέδρια στὴ χώρα μας, μακριὰ ἀπὸ τὴ Θεσσαλονικὴ καὶ τὸ Ἅγιο Ὄρος!

Ἡ Θεσσαλονικὴ εἶναι μιά πόλη μὲ πολλὰ καὶ σημαντικὰ μνημεῖα. Ποιὸς κατὰ τὴ γνώμη σας εἶναι ὁ ρόλος τῶν μνημείων στὴν πόλη ἢ ποιὸς θὰ θέλατε νὰ εἶναι;

Ὁ ρόλος τῶν μνημείων σὲ κάθε πόλη εἶναι καὶ ἱστορικὸς καὶ λειτουργικὸς. Διότι τὰ μνημεῖα εἶναι μιά ζωντανὴ μαρτυρία τῆς ἱστορίας τῆς πόλης. Καὶ διότι γύρω ἀπὸ τὰ μνημεῖα μπορεῖ νὰ στηθεῖ καὶ νὰ λειτουργήσει ὁλόκληρη πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ ζωὴ καὶ δράση σὲ κάθε πόλη. Εἰδικότερα τὰ μνημεῖα τῆς Θεσσαλονίκης εἶναι ἓνας ἀδιάψευστος μάρτυρας τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ πόλη μας ὑπῆρξε, κατὰ τὴν ἱστορικὴ πορεία τῆς τῶν 2300 χρόνων ἀπὸ τὴν ἰδρυση τῆς τοῦ 315 π.Χ. ἀπὸ τὸν Κάσσανδρο, τὸ δεύτερο — καὶ κάποτε τὸν πρώτο, ὅταν οἱ ἐπιδρομεῖς καὶ κατακτήτες τῆς τῆν ἀνακρίρταν πρῶτευσά τους — πολιτικὸ, οικονομικὸ καὶ πνευματικὸ κέντρο τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου. Καὶ ἀκόμη, ὅτι ἡ ἱστορικὴ αὐτὴ πορεία τῆς εἶναι συνεχρῆς καὶ ἀδιάκοπη. Ὅτι ἡ Θεσσαλονικὴ οὐδέποτε ἔπαυσε νὰ πρωτοπορεῖ καὶ οὐδέποτε ἔπεσε σὲ ἀφάνεια καὶ ἀνυπαρξία. Γι' αὐτὸ ἡ νέα διοίκηση τοῦ Δήμου μας ἔθεσε ὡς καθήκον καὶ στόχο τῆς νὰ γιορτάσει τὰ 2300 χρόνια ζωῆς τῆς τοῦ 1985, δίδοντας στὸν ἔορτασμό αὐτὸ παγκόσμια διάσταση. Διότι λίγες πόλεις στὸν κόσμο ἔχουν

νὰ ἐπιδείξουν τόσο μακρὰ καὶ ἀδιάκοπη ζωὴ καὶ ἀκτινοβολία. Ἐπιθυμία καὶ ἐπιδιώξή μας εἶναι τὰ μνημεῖα τῆς πόλης μας νὰ ἀποτελοῦν μόνιμο καὶ βασικὸ πόλο τῶν πολιτιστικῶν καὶ πνευματικῶν γενικὰ δραστηριοτήτων τῆς. Πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ ἀποτελοῦν ζωντανὰ μουσεῖα καὶ ἄλλα εἶναι κατάλληλα γιὰ πολιτιστικὲς καὶ καλλιτεχνικὲς ἐκδηλώσεις (π.χ. ἡ Ροτόντα γιὰ συναυλίες, τὸ Ἰακκάρζο γιὰ ἐκθέσεις εἰκαστικῶν τεχνῶν).

Πῶς βλέπετε τὸ ρόλο τῶν μνημείων καὶ ἀρχαιολογικῶν χώρων στὴν πολεοδομικὴ διαμόρφωση τῆς πόλης;

Ἡ μεγάλῃ πυρκαγιά τῆς πόλης μας, τὸ 1917, κατέστρεψε πολλὰ ἀπὸ τὰ ἀνεπιβλήτα μνημεῖα τῆς (π.χ. τὴ βασιλικὴ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου). Ἐδῶσε ὁμως τὴ δυνατότητα τῆς προβολῆς τους μὲ μιά νέα πολεοδομικὴ διαμόρφωσή τῆς. Δυστυχῶς δὲν ἔγινε πλήρῃς ἐκμετάλλωση αὐτῆς τῆς δυνατότητας. Ἄλλὰ καὶ τὸ ἀνεπαρκές, γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ, ἰσχύου πολεοδομικὸ σχέδιο τῆς πόλης μας, δὲν ἔχει ἀκόμη ἐφαρμοσθεῖ ὁλοκληρωτικὰ γιὰ τὴν προβολὴ τῶν μνημείων τῆς. Χρειαζόνται ἀκόμη σοβαρὰ καὶ πολυδάπανες διανοίξεις καὶ διαμορφώσεις ὁδῶν καὶ πλατεῶν γύρω ἀπὸ τὰ μνημεῖα καὶ τοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους τῆς, γιὰ τὴν ἐπιβληθὴν προβολὴ καὶ ἀνάδειξή τους. Καὶ στόχος μας εἶναι νὰ ἐπιτύχουμε σύντομα αὐτές τῆς ἐργασίες. Ἐλπίζουμε ὅτι οἱ ἀρμόδιοι ἀκόμη, κεντρικοὶ φορεῖς, θὰ μᾶς βοηθήσουν οικονομικὰ γιὰ νὰ πραγματοποιήσουμε αὐτὸ τὸ ὄραμά μας. Τότε τὰ μνημεῖα μας θὰ ἀποτελέσουν, πραγματικὰ, κόσμημα στὴν ὁλοκληρωμένη πολεοδομικὴ διαμόρφωση τῆς πόλης μας.

Μιά πόλη σάν τὴ Θεσσαλονικὴ, ἡ δεύτερη τῆς βυζαντινῆς αυτοκρατορίας, δὲν ἔχει βυζαντινὸ μουσεῖο. Ποιὰ εἶναι ἡ γνώμη σας;

Ἡ Θεσσαλονικὴ εἶναι βέβαια, ὁλόκληρη βυζαντινὸ μουσεῖο. Δὲ συγχρηταί ὁμως νὰ μὴν ἔχει ἐν ἀνάλογο βυζαντινὸ μουσεῖο, σὸ ὁποῖο νὰ στεγαστοῦν πάμπολλα ἀρχαιολογικὰ βυζαντινὰ εὑρήματα. Ἡ συλλογὴ π.χ. βυζαντινῶν κεραμικῶν εἶναι πλουσιότατη καὶ, νομίζω, ἡ δεύτερη στὸν κόσμο. Καὶ ὁμως θρῖσκεται

σκορπισμένη σὲ διάφορες ἀποθήκες! Εἶναι ἐπομένως κατὰρῃ ἡ ἄμεση ἀνάγκη ἰδρυσης βυζαντινοῦ μουσεῖου στὴ Θεσσαλονικὴ.

Πῶς βλέπετε τὴ μέχρι τώρα πολιτιστικὴ ζωὴ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τί θὰ θέλατε νὰ γίνε ἀπὸ ἄω καὶ πέρα. Ἄν ὑπάρχει προγραμματισμός.

Ἡ πολιτιστικὴ ζωὴ τῆς Θεσσαλονίκης ἀπὸ τὴν ἐπελευθέρωσή τῆς μέχρι τώρα δὲν εἶναι ἀξιόλογη οὔτε ἀνάλογη πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὶς δυνατότητές τῆς. Αἰτία... τὸ μονοπώλιο τῆς Ἀθήνας. Βέβαια τὸ τελευταῖα χρόνια ἄρχισαν κάποιες δραστηριότητες. Δὲν ὑπῆρξαν ὁμως ἱκανές νὰ συγκρατήσουν τὸ πνευματικὸ καὶ καλλιτεχνικὸ δυναμικὸ τῆς, πού συσχεζέει νὰ τροφοδοτεῖ τὴν Ἀθῆνα καὶ τὴν ἄλλοδαπὴ καὶ νὰ δημιουργήσουν τὴν ὑπόθεσιν γιὰ μιά μόνιμη καὶ ἀέναυ πολιτιστικὴ ἀνάπτυξη. Ὁ λαὸς τῆς Θεσσαλονίκης εἶναι ἐκλεκτικὸς καὶ ἀπαιτητικὸς. Καὶ δὲν ἱκανοποιεῖται μὲ τίς sporadikῆς καὶ περιστασιακῆς πολιτιστικῆς ἐκδηλώσεις καὶ δραστηριότητες. Θέλει μόνιμη πολιτιστικὴ ὀργάνωση καὶ λειτουργία. Ἀπὸ χρόνια ζητεῖ τὴν ἰδρυση στὴν πόλη μας, στὰ πλαίσια τοῦ Πανεπιστημίου, μιάς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν, μιάς Λυρική Σκηνῆς, κατὰλλήνων αἰθουσῶν σ' ὁλόκληρο τὸ πολεοδομικὸ συγκρότημά τῆς, ὡστε ἡ πολιτιστικὴ ζωὴ καὶ ἀνάπτυξη νὰ ἀπλωθεῖ σ' ὅλες τῆς συνοικίες τῆς καὶ νὰ γίνε κτῆμα τῶν εὐρύτερων λαϊκῶν μαζῶν, ὁλόκληρου τοῦ λαοῦ τῆς.

Ἡ νέα Διοίκηση τοῦ Δήμου μας, ἔχει πρῶταρχικὴ ἐπιλογή τῆς τῆν πολιτιστικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνάπτυξη τῆς πόλης μας. Καὶ μὲ ἐπιφευχῆς Ἀντιδήμαρχο στὸν τομέα αὐτὸ καὶ σὲ συνεργασία μὲ τοὺς πολιτιστικοὺς φορεῖς καὶ τῆς ὑπηρεσίες τῆς πόλης μας, καταρτίζει πλήρῃς πρόγραμμα γιὰ τὴν κατάρκτηση τοῦ στόχου αὐτοῦ. Θὰ ἐργαστοῦμε ἀδιάκοπα καὶ θὰ ἀγωνιστοῦμε ἔντονα καὶ πρὸς κάθε κατεῦθυνση.

Ἐχομε τὴ σταθερὴ θέληση καὶ θὰ ἀποκτήσουμε τὴ δύναμη γιὰ νὰ ἐπιτύχουμε. Γιὰ νὰ καταστήσουμε καὶ πάλι τὴ Θεσσαλονικὴ μὲ ἀκτινοβόλο πνευματικὸ καὶ πολιτιστικὸ κέντρο καὶ φάρο.

Θεσσαλονικὴ 27 Φεβρουαρίου 1983

Ἀντρέας Ἰωαννίδης